

readiness for consulting activities in the professional field. These searches were carried out to ensure quality training of future specialists (3).

The theoretical and practical experience have been used to justify the content criteria of future lawyers to advisory activities. We proposed an evaluative criterion-unit study of future lawyers to advisory activities based on the following initial positions: vocational educational training of students provides a arsenal of educational tools formation of their preparedness for future legal work, structural components of students' readiness for consulting activities in the legal profession should reflect knowledge and skills to carry out such activities in the legal field, emotional attitude to training and advisory presence of physiological characteristics that determine suitability for this activity, knowledge and skills of its advisory role of the professional experience of future lawyers.

Список бібліографічних посилань:

1. Бойко Ю. Ю. Формування психологічної готовності майбутніх юристів до професійної діяльності: дис.... канд. психол. наук: 19. 00. 07 / Бойко Юлія Юріївна. К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2008. 262 с.

2. Василенко М. Є. Вихідні положення критеріально-оцінювального апарату вивчення готовності майбутніх правників до консультативної юридичної праці / Народна освіта: електронне наукове фахове видання. Випуск № 2 (17). 2012. С. 22-26.

Режим доступу: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/17/index17.htm>

3. Андрущенко В. П. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до музично-естетичної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Одеса: Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2000. 20 с.

Василенко М. Є. Характеристика змісту критеріїв оцінювання готовності майбутніх правників до юридичного консультування

У роботі надана характеристика змісту критеріїв оцінювання готовності майбутніх правників до юридичного консультування. Розкрито основні вихідні положення розробки критеріально-оцінювального апарату готовності майбутніх юристів до консультативної діяльності.

Тетяна Григорівна ГЕРАЩЕНКО,

доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат філософських наук, доцент

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5918-2019>

СУЧАСНІ НАНОТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЗАСАД СУСПІЛЬСТВА

Інформатизація суспільства трансформує соціум, видозмінює людину як об'єкта соціалізації і створює новий образ Homo sapiens. У наносуспільстві інформаційні технології пронизують повсякденне життя людини. Як вважає

О. Д. Гараніна, «вони впливають на формування специфічних антропологічних якостей, система яких складає паттерн *Homo informativus* (людина інформаційна)» (1). Виникнення цих якостей зумовлене суттєвими змінами у системі ціннісних пріоритетів людини. В інформатизованому середовищі виникають техногенні, когнітивні, емоційно-чуттєві та морально-поведінкові протиріччя, зумовлені як незрілістю нового типу соціальної будови, так і нездатністю людини швидко адаптуватися до нових реалій.

Наносуспільство – це тип біосоціотехнічної системи, що складається з різномірних взаємопов'язаних елементів і підсистем, властивостей і відносин, створених індивідами на основі нанотехнологій, метою яких є реалізація певних принципів в життєдіяльності людини. Аналіз останніх публікацій з нанотехнологій дозволяє зробити висновок, що широке використання останніх неминує призводити до етичних проблем.

Можна виділити два підходи до етичного аналізу нанотехнологій. Перший підхід передбачає запровадження мораторію на певні напрями досліджень у нанонауці та практичне впровадження до тих пір, поки не буде створений кодекс поведінки в галузі нанонауки й нанотехнологій та відповідна законодавча база. Другий підхід займає вичікувальну позицію, уважно спостерігаючи за процесом розвитку нанонауки та нанотехнологій. Його послідовники вважають, що коли будуть остаточно визначені тенденції розвитку науки, можна буде говорити про етичний компонент, запроваджувати морально-етичні регулятори та правила поведінки.

Ми вважаємо, що застосування окремо взятого підходу є недоречним у питанні розв'язання етичних проблем розвитку та поширення нанотехнологій. Доцільним при цьому може бути комплексний етичний підхід, згідно з яким етична думка має осмислювати фактичний матеріал та прогнозувати його подальше перетворення, усіляко виключаючи можливі мутації та ризики для людини. Такий підхід може виступати фундаментом для розв'язання суперечностей в процесі інноваційного розвитку системи «людина – машина».

Подальший розвиток наносуспільства викликає серйозні трансформації суспільної свідомості. Відбуваються зміни й у свідомості людини, її світогляді, моральних нормах і цінностях. Пріоритетного розвитку набуває планетарна свідомість. У її тлумаченні можна виділити чотири аспекти. По-перше, домінантою планетарної свідомості є пріоритет загальнолюдських цінностей над приватними, що дозволить забезпечити конструктивне співробітництво країн у вирішенні багатьох завдань, які стосуються усієї цивілізації. По-друге, планетарна свідомість приводить до якісних змін як в індивідуальній, так і в суспільній свідомості народів. Космополітична свідомість перетворюється в найважливіший атрибут політичної культури. По-третє, зростає роль науки, тому планетарній свідомості властивий високий рівень освіченості.

Останні два десятиріччя актуалізувався новий концепт конвергуючих технологій. На думку М. Кастельса, «технологічна конвергенція більше поширюється на зростаючу взаємозалежність між біологічною та мікроелектронною революціями, як матеріально, так і методологічно» (2, с. 78). Змістом конвергуючих технологій виступає синергетична взаємодія між різними сферами досліджень і розробок, наприклад, нанонауки, нанотехнології, біотехнології і науки про життя, інформаційних, комунікаційних технологій і когнітивних наук. В результаті ми отримуємо унікальний науково-технологічний

конгломерат NanoBioInfoCogno конвергенцію (NBIC-конвергенція). Останній потребує термінового перегляду існуючих наукових та світоглядних парадигм. Виникає необхідність створення

гуманітарної міждисциплінарної парадигми, включивши до предмету вивчення усі рівні організації матерії, соціокультурні та ціннісні виміри досліджень.

Слід зазначити, що технологічні можливості, які розгортаються у ході NBIC-конвергенції, можуть спровокувати серйозні світоглядні, культурні і соціальні потрясіння. Людство у перспективі зіткнеться з неминучістю переосмислення фундаментальних цінностей, якісного перегляду таких базових понять, як життя, розум, людина, природа, існування тощо.

Під впливом сучасних досягнень науки і техніки відбувається переоцінка попередніх світоглядних уявлень і трансформація ціннісних орієнтирів (установок) не тільки окремої людини, а й усього суспільства. М. Мойсєв зазначає, що для того, щоб забезпечити своє майбутнє, людству належить здійснити глибоку зміну моральних принципів, яка може бути прирівняна до тієї зміни, що відбулася на початку становлення суспільства, коли норми поведінки «в ордах неоантропів» змінилися людською мораллю (3). Людству необхідно виробити вміння чинити супротив не тільки минулому, але й майбутньому.

Вплив направлених потоків інформації на людину і суспільство стає надзвичайно важливим. Розвиток інформаційних технологій спричиняє трансформацію інформаційних відносин суспільства, які, в свою чергу, впливають на індивідуальну і масову свідомість. Тому постає гостра необхідність дослідження соціально-культурних наслідків застосування сучасних супертехнологій в ситуації гострої аксіологічної і моральної кризи як науки, так і культури, коли зростання можливостей науки випереджає зріст духовності і моралі.

Відгукуючись на вимоги глобалізації та перехідного періоду як процесу, слід зазначити, що суспільство повинне пройти не просто хвилю модернізації, а радикальний процес соціальних змін, який повністю змінить структуру суспільства, соціальний статус, спосіб і якість життя мільйонів людей.

Список бібліографічних посилань:

1. Гаранина О. Д. Перспективы человека в мире информационных технологий: от Homo sapiens к Homo informativus. Режим доступа /<https://cyberleninka.ru/article/n/perspektivy-cheloveka-v-mire-informatsionn>.

2. Кастельс М. Интернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства = Пер. з англ. К.: Ваклер, 2007. 304 с. ISBN 966-543-116-1.

3. Моисеев Н. Н. Наука, глобальные модели и перспективы человечества. Горизонты экологического знания: социально-философские проблемы. М.: Наука, 1986. С. 179 – 200.